

DZIESMU RAKSTI latviskajā identitātē

Dziesmu un deju svētku likums nosaka, ka Vispārējie latviešu dziesmu un deju svētki notiek **reizi piecos gados**.

XXVII Vispārējie latviešu Dziesmu un XVII Deju svētki notiks 2023. gadā no 30. jūnija līdz 9. jūlijam.

Iepriekšējie Dziesmu un deju svētki pagāja Latvijas valsts simtgades zīmē, nākamā gada svētkos suminās Latvijas Dziesmu svētku tradīcijas 150. gadskārtu. Dziesmu svētki – tā ir kopā būšana, tā latvietības svinēšana, spēka rituāls, tajos kopā nacionālais un cilvēcis-kais, kas apvieno zemi un tautu.

Nākamgad satiksies Mežaparkā

Plānots, ka XXVII Vispārējos latviešu Dziesmu un XVII Deju svētkos piedalīsies līdz 40 tūkstošiem dalībnieku, apmeklētāju skaits pārsniegs pusmiljonu. Valsts dotācija svētku rīkošanai ir 6,5 miljoni eiro. Pēc pašreizējām aplēsēm klāt jāreķina vēl kādu 3,2 miljonu eiro sadārdzinājums.

Svētku virsdiriģents Mārtiņš Klišāns ir pārliecināts, ka svētku dēļ ir vērts tērēt miljonus: "Valsts tur rūpi par šo tradīciju. Tā mums ir unikāla. Tas ir jāsaprot visos līmeņos. Mēs nevaram nopirkt tik daudz ieroču, bet mēs varam uzturēt garu šādā veidā."

Tomēr jāreķinās, ka dzīvojam neziņas laikā un kovids nekur nav pazudis. Nezinām, kāds būs rudens, ziema, vai atkal nebūs jāpieņem kādi ierobežojumi. Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore Signe Pujāte medijiem noliegusi, ka svētki varētu pārvērsties par norisēm, kā tas notika pērn ar Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem. "Ja pēkšņi rastos tāda situācija, tad mēs nerikotu dažādus starpsvētkus vai starpsituācijas, mēs vienkārši svētkus pārceļtu," uzsverusi S.Pujāte.

Koristu mazāk, dziesmas skan

Patlaban koros dzied ap desmit tūkstošiem koristu, bet iepriekšējos Dziesmu svētkos, 2018. gadā, Mežaparka Lielajā estrādē bija 16,5 tūkstoši dziedātāju, no tiem pāris tūkstoši no diasporas. Nozāres speciālisti vērtē, ka kolektīvu vai dalībnieku skaita samazināšanās starpsvētku laikā nav nekas neparasts, pirms svētkiem

daudzi atkal atgriežas. Šoreiz liels vaininieks varētu būt "Covid-19" un tā izraisītie ierobežojumi. Sava loma arī tam, ka kādu laiku mēģinājums drīkstēja sanākt vien vakcinētie. Divu gadu laikā kāds varbūt atradis citas nodarbes, kādam savi iemesli, kāpēc vairs nebūt starp koristiem.

Cēsu novadā koru skaits nav sarucis

"Tikāties trijos kopmēģinājumos. Kad braucu uz pirmo kopmēģinājumu, domāju, kā būs. Viss ir kārtībā. Koristi ir motivēti, un arī ieskaņu koncerta mēģinājumā ikviens varēja pārliecināties, ka jau pirmās dziesmas skan. Šķiet, nav bijis divu gadu pārtraukuma. Dziedātāji grib dziedāt. Jā, viņu ir mazāk. Pirms iepriekšējiem svētkiem Cēsu novadā bija ap 400 koristu, tagad, spriežot pēc kopmēģinājumiem, mazāk ir ne gluži uz pusi. Kopmēģinājumi ir bijuši vienīgās kopā dziedāšanas reizes, nav bijušas skates, kas vienmēr ir tāds savākšanās brīdis. Esam uz pareizā ceļa. Viss notiek," pastāsta Cēsu novada koru virsdiriģents un Dziesmu svētku virsdiriģents Jurgis Cābulis un piebilst, ka "vēl cilvēki dzīvo ar pietāti pret satikšanos. Nākamais pavasaris parādīs tendences un to, cik kupls būs kopkoris."

Dziesmu svētku virsdiriģente Agita Ikauniece – Rimšēviča uzsver, ka koros ir ienākuši jauni dziedātāji un palikuši īstenie dziedātāji, Dziesmu svētku dalībnieki. "Koristiem ir vēlme dziedāt. Diriģentu uzdevums to ne tikai noturēt, bet saglabāt. Ir jāgatavojas diviem koncertiem: "Tūrums. Dziesmas ceļš" un noslēguma koncertam "Kopā augšup". Tās ir ap 40 dziesmām."

Pagaidām kori repertuāru apgūst pēc plāna," saka virsdiriģente.

Arī ilggadējais Cēsu koru apriņķa virsdiriģents Mārtiņš Klišāns uzsver: "Strādājam, nav laika filozofēt. Mākslinieciski dziedātāji visu pagūs apgūt, par to šaubu nav. Dziedātāju skaits ir sarucis, pandēmijas laikā aizgāja ap 30 procentiem, taču pirms svētkiem vēl daļa atgriezies koros, ienāks jauni, kuri grib būt svētkos. Balsis skan, kopkoris skan, nākamgad būs skate un svētki," situāciju vērtē M.Klišāns.

Grūtākās, arī tās skaistākās

Šogad koristiem nebija skates, apgūtās repertuāra dziesmas tika stiprinātas novadu kopmēģinājumos, izdziedātas svētku ieskaņu koncertos. Ierasti pirms svētkiem izskan dažādi viedokļi par repertuāru. Gan par to, kurām dziesmām no koru klasikas noteikti jā-

"Vispārējie latviešu dziesmu un deju svētki – unikāls latviešu tautas folkloras mantojumā un profesionālās mūzikas tradīcijās un jaunradē sakņots Latvijas kultūras fenomens, kurš vēstures gaitā ieguvis nācijas vienotības un nacionālās identitātes simbola nozīmi. Šī Latvijā izauklētā tradīcija ir paraugs, kā maza nācija spējusi veidot, attīstīt, nosargāt savas tautas nacionālās vienotības un identitātes ideju vairāk nekā gadsimtu ilgā laika posmā. Tradīcijas pamatā ir spēcīga un paaudzēs pārmantota visaptveroša koru kustība un kopdziedāšanas tradīcija."

Latvijas Kultūras kanons

izskan, gan par jaunradzēm.

"Ir jaunas dziesmas, arī Mārtiņa Brauna kantātes "Daugava" vēl trīs daļas, neskaitot "Saulē, Pērkons, Daugava", E. Dārziņa "Ciānas bērni" nav viegla. Nevajag uztraukties, vai lauku kori tiks galā ar repertuāru, lauku kori tiek ar to galā. Nepareizi ir sēt šo sadaļījumu," saka J.Cābulis un atgādina Līgatnes kora diriģenta Mārča Kataja teikto, ka Dziesmu svētku stiprais mugurkauls ir lauku, nevis Rīgas kori.

A.Ikauniece – Rimšēviča uzsver, ka dziedātāju un diriģentu sajūtas atšķiras. "Ja dziedātāji grib un ir laiks, var pašu veltu iemācīties. Noslēguma koncertā vairāk nekā puse ir zelta repertuāra dziesmu. Daudzi tās jau ir dziedājuši iepriekšējos svētkos, tās ir repertuārā, tikai jāatkārto. Viens ir dziesma un tās notis, bet daudz svarīgāka ir kopbūšana, attieksme pret dziesmu. Esam dziesmu druvas arāji, ecētāji, sējēji un ražas vācēji," saka virsdiriģente.

Vīri turas, sievas gavilē

Dziesmu svētku virsdiriģents Ivars Cinkuss tur rūpi par vīru koristiem. Latvijā patlaban darbojas 22 vīru kori, par vismaz pieciem mazāk nekā piedalījās iepriekšējos Dziesmu svētkos. Viņš atzīst, ka daži kori vairs nedarbojas, to skaitliskais sastāvs ir samazinājies. "Kopkoris ir mazāks, bet galvenais, ka skaņas kvalitāte ir laba. Bija satraukums, bet nav tā, kā domājām. Ir laba sajūta," saka I.Cinkuss.

Amatas vīru kora "Cēsis" diriģente Marika Slotina – Brante pastāsta, ka Tukumā aizvadīts skaņīgs ieskaņu koncerts. "Koris ierobežojumu laiku ir aizvadījis veiksmīgi. Pievienojušies jauni dziedātāji. Ir stabils sastāvs, un, dzirdot, kā klājas citiem kolektīviem, nav, par ko satraukties un sūdzēties. Esam noturējušies. Koris dziesmas tehniski ir apguvis, protams, tās jāslīpē. Ir sajūta, ja svētki notiks, kori lepnī no-

dziedās," situāciju raksturo M. Slotina – Brante un piebilst, ka pēc ilgā pārtraukuma, kad nenotika ne mēģinājumi, ne koncerti, koristi atzinuši, ka atraduši stāvēt uz podestiem vairākas stundas, muguras sāp.

Abu mūsu novada sieviešu kora Priekuļu "Laumu" un Inešu pagasta Muižas sieviešu kora diriģenti Iveta Lapiņa un Jānis Rijnieks ar gandarījumu stāsta, ka dziedātāju skaits kolektīvā nav samazinājies. "Pandēmijas laikā no kora aizgāja divas dziedātājas, tagad pievienojušās četras jaunas," optimistiski saka Jānis Rijnieks.

Cēsu senioru koris "Ābele" šomēnes piedalījās mazajos Vidzemes senioru Dziesmusvētkos, kur gaidāmo svētku dziesmas izdziedāja kopā ar 12 koristiem. "Dziedātājos ir optimisms un dziedātprieks. Tie, kuri vēlas dziedāt, vienmēr atrod ceļu uz kori," atgādina diriģente Anitra Rause un piebilst, ka pandēmijas laiks ir atstājis iespaidu uz kolektīvu, bet koris strādā, par iesaistīšanas interesējās jauni dalībnieki. "Dziesmu svētki ir mērķis, kuru vēlamies sasniegt," uzsver diriģente. □

Lappusi sagatavojuši SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA Cēsu Druva".